OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Opetushallituksen lausunto julkaisusta *Perusopetuksen oppimistulokset, mahdollisuuksien tasa-arvo ja rahoitus*

13.3.2026
Eduskunnan sivistysvaliokunta

Minna Harmanen, opetusneuvos
Perusopetus ja varhaiskasvatus -yksikkö
Opetushallitus

Opetushallituksen lausunnon lähtökohtana

***Perusopetuksen oppimistulokset, mahdollisuuksien tasa-arvo ja rahoitus*: suositukset**

- *Koulutuksen datainfrastruktuurin kehittäminen*
- *Parlamentaarisen komitean asettaminen valmistelemaan koulutuksen datainfrastruktuurin kehittämistä*
- *Valtakunnallisten arviointien pilottien käynnistäminen*

Opetushallituksen tarkastelun lähtökohtana

- Perusopetuslain näkemys opetuksen tavoitteista ja lapsen edun ensisijaisuudesta (Perusopetuslaki 2 ja 3 a §): tietojen ja taitojen lisäksi tavoitteena on tukea ihmisenä kavamista ja ettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista; lasten ja nuorten osallisuus
- Oppilaiden ja koulun henkilöstön hyvinvointi
- Opetuksen järjestäjien ja opettajien velvoitteiden määrä ja resurssitarpeet
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Opetushallitus koulutuksen kehittäjänä

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 ja sen täydennykset, viimeksi **oppimisen ja koulukäynnin tuen uudistus** 2025 (ePerusteet-palvelu): Oppiaineet on kuvattu perusteisiin tuntijakoon pohjautuen vuosiluokkakokonaisuuksittain (1–2, 3–6, 7–9). Perusteiden pohjalta laaditaan paikalliset opetussuunnitelmat vuosiluokittain.
- **Arvioinnin yhdenvertaisuuden tukeminen**: arvioinnin luvun 6 uudistaminen (2020), päättöarvioinnin (2020) ja 6. luokan lukuvuosiarvioinnin (2023) kriteerien tarkentaminen: aiemmin kuvatun arvosanan 8 osaamisen lisäksi kuvattu myös arvosanojen 5, 7 ja 9 osaaminen -> vaikutusten seurantatietoa tarvitaan tarvitaan vielä jo tehtyjen tutkimusten lisäksi
- OPH mukana OKM:n hallitusohjelmaan kuuluvan **osaamistakuu**n työryhmässä sekä OKM:n **perusopetuksen tulevaisuustyö**n eri ryhmissä. Osaamistakuun toteuttaminen voi mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden uudistamisen siten, että oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi tarkentuvat.
- **Kouluun kiinnittymisen tukemine**n: OPH antanut määräykset poissaolojen seuraamiseen ja kouluun kiinnittymistä tukevien ratkaisujen kehittämiseen

Koulutuksen datainfrastuktuurin kehittäminen ja Opetushallituksen digitaaliset palvelut

- Runsaan uudenlaisen datan keräämistä koulutasolla/opetuksen järjestäjän tasolla (esimerkiksi budjettitietoja, tuntimääriä, oppimateriaaleja) toisi kouluille runsaasti uusia velvoitteita ja työtä, joka kuormittaisi opetuksen järjestäjiä. -> Kirjaamisvelvoitteiden laajentaminen edellyttää riittävää resursointia.
- Digitaalisten palvelujen, tietovarantojen ja rekisterien edelleen kehittäminen: **Opintopolku, ePerusteet, KOSKI-palvelu ja Vipunen-tilastopalvelu**
- Olemassa olevien palvelujen kehittäminen tiedonkeruun laajentamisen tarpeisiin -> resurssien osoittaminen sekä palvelujen kehittämiseen
- Tietojen keruun negatiiviset vaikutukset: koulujen ja opettajien vertailu, ranking-listat, kouluvalinnat, koulushoppailu -> eriarvoistumisen tukeminen

Kansalliset kokeet ja päättökokeet?

- Opetushallitus ei kannata sellaisen kansallisen koulutuksen datainfrastruktuurin kehittämistä, joka johtaisi kansallisten kokeiden tai päättökokeiden käyttöön tai edellyttäisi niitä.
- Nykyisen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden pohjata ei voi määritellä tietyn vuosiluokan osaamista, jolloin ei ole myöskään mahdollista laati yhden vuosiluokan osaamista mittaavaa koetta. Perusteiden mukaisen arvioinnin periaatteiden mukaan ei koko vuosiluokan arviointia voi tehdä yhden kokeen perusteella. Siksi jo ehdotettujen ”pilottien” valmistelu olisi ongelmallinen.
- **Kansallisten kokeiden oppimistuloksia parantavasta vaikutuksesta ei ole löytynyt vakuuttavaa näyttöä.** (ks. Ketonen & Atjonen 2025) Negatiivisia vaikutuksia: opetusmenetelmien ja opetuksen sisältöjen kaventaminen ja pinnallistaminen; oppilaiden ja opettajien hyvinvointi; oppiaineiden eriarvoisuus (jos toisissa aineissa kokeet, toisissa ei) jne. Lisäksi: High stakes -kokeiden järjestämisen prosessi raskas (vrt. Ylioppilastutkinto): kokeiden laadinta- ja testausprosessi, arviointiprosessi, valitukset ym. -> riittävät resussit?

Suomen malli?

- Arviointi on keskeinen osa oppimisen prosessia ja opettajan ammattitaidon ydinaluetta eikä sitä voi ulkoistaa. Arvioinnin tulisi tukea oppimista ja perusopetuksen keskeisiä tavoitteita eikä olla vain toteavaa loppuarviointia.
- Opettajien osaamisen kehittämisestä tulisi pitää nykyistä paremmin huolta: opettajien täydennyskoulutuksen tilanne on huolestuttava, mikä vaikuttaa myös arviointiosaamiseen ja opettajan työn kehittämiseen
- Voitaisiinko kehittää perusopetuslain ja opetussuunnitelman henkeä kunnioittava arviointitiedon keruun tapa, joka ei rapauttaisi luottamusta opetuksen järjestäjiin ja opettajiin eikä vaikuttaisi negatiivisesti oppimiseen ja osaamiseen?
- Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin arviointitoiminnan kehittäminen riittävän resursoinnin avulla

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

Minna Harmanen, Opetushallitus
minna.harmanen@oph.fi

perusopetus@oph.fi